

TURINYS

1. ĮTRAUKIOJI LEIDYBA IR ELEKTRONINIŲ LEIDINIŲ PRINCIPAI	5
1.1. Įtraukiosios leidybos samprata.....	6
1.2. Pagrindiniai įtraukiosios leidybos principai.....	6
1.3. EPUB – elektroninio leidinio formatas	7
1.4. EPUB formato ypatybės.....	8
2. SKAITYMAS KOMPIUTERYJE NAUDOJANT PROGRAMĄ „THORIUM READER“	10
2.1. Programos „Thorium Reader“ apžvalga	10
2.2. Pagrindinė informacija apie „Thorium Reader“	10
2.3. Pagrindinės programos „Thorium Reader“ funkcijos	11
2.4. Kodėl verta naudoti programą „Thorium Reader“?	12
2.5. Programa „Thorium Reader“ ir įtraukti skaityba	12
2.6. Programos „Thorium Reader“ atsisiuntimas.....	13
2.6.1. Atsisiuntimo parinktys skirtingoms operacinėms sistemoms	14
2.7. „Thorium Reader“ diegimas kompiuteryje	14
2.7.1. Diegimo failo atsisiuntimas	15
2.7.2. Diegimo proceso vykdymas.....	15
2.8. Pirmas „Thorium Reader“ paleidimas ir pagrindinė programos sąsaja	16
2.8.1. Pagrindinis naudotojo sąsajos langas	16
2.8.2. Leidinių bibliotekos langas	17
2.8.3. Leidinio pridėjimas prie bibliotekos	17
2.9. Leidinio skaitymo langas ir pagrindinės valdymo funkcijos	18
2.9.1. Skaitymo lango valdymo mygtukai	20
2.9.2. Balso sintezės parinktys ir lietuviško balso „Liepa“ diegimas	20
2.9.3. Teksto paieška elektroniniame leidinyje.....	21
2.9.4. Skirtukų (žymeklių) kūrimas ir valdymas leidinyje.....	23
2.9.5. Pastabų (komentarų) kūrimas leidinyje.....	24
2.9.6. Pastabos redagavimas, formatavimas ir šalinimas.....	24
2.9.7. Naršymas pastabose ir žymekliuose	26
2.9.8. Leidinių bibliotekos ir naršymo mygtukų aprašymas	27
2.9.9. Leidinio šalinimas iš bibliotekos.....	28
2.9.10. Ekran spalvinės temos ir kontrasto režimai	29
2.9.11. Teksto išdėstymo, lygiavimo ir stulpelių parinktys	30
2.9.12. Papildomos skaitymo parinktys, didinančios teksto prieinamumą	31

2.9.13. Šrifto, teksto dydžio ir išretinimo nustatymai	32
2.9.14. Paraštės ir teksto tarpų nustatymai.....	33
2.9.15. Mastelio keitimo (talpinimo) parinktys.....	35
2.9.16. Zen režimas (skaitymas be trukdžių)	36
2.9.17. Lietuviško balso „Liepa“ įdiegimas.....	36
3. SKAITYMAS TELEFONE ARBA PLANŠETĖJE (OPERACINĖ SISTEMA „iOS“ – „APPLE“)	39
3.2. Programos „BookFusion“ diegimas „iOS“ įrenginiuose	39
3.3. Prisijungimas prie programos „BookFusion“	40
3.4. EPUB formato leidinio įkėlimas į programą „BookFusion“	41
4. SKAITYMAS TELEFONE ARBA PLANŠETĖJE SU OPERACINE SISTEMA „ANDROID“	44
4.1. Programos „Colibrio Reader“ diegimas „Android“ įrenginiuose	44
4.2. Pirmosios programos „Colibrio Reader“ paleidimas	45
4.3. EPUB formato leidinio įkėlimas į programą „Colibrio Reader“	46
4.4. Leidinio įkėlimas į programos biblioteką	47
5. EPUB FORMATO LEIDINIO PARENGIMAS NAUDOJANT PROGRAMĄ „WORD“	49
5.1. Dokumento parengimas ir konvertavimas į EPUB formatą.....	53
5.2. Sukurto EPUB leidinio patikrinimas.....	68
5.3. Rekomendacijos kuriant mokomąjį EPUB leidinį	68
6. TEKSTO RENGIMO IR FORMATAVIMO REIKALAVIMAI PRIEŠ KONVERTUOJANT	69
7. NAUDINGOS NUORODOS	70

1. ĮTRAUKIOJI LEIDYBA IR ELEKTRONINIŲ LEIDINIŲ PRINCIPAI

1.1. Įtraukiosios leidybos samprata

Įtraukioji leidyba – tai leidybos principų ir praktinių sprendimų visuma, kurios tikslas – užtikrinti, kad leidiniai būtų **prieinami ir patogūs naudoti visiems skaitytojams**, nepriklausomai nuo jų gebėjimų, poreikių ar naudojamų technologijų.

Ši leidybos kryptis apima tiek **spausdintus**, tiek **skaitmeninius** ir **garsinius** leidinius. Labai svarbu, kad informacija būtų vienodai prieinama skirtingo amžiaus, regėjimo, skirtingos klausos asmenims ir asmenims, turintiems pažintinių ar mokymosi sunkumų.

Įtraukiosios leidybos esmė – sudaryti sąlygas visiems žmonėms naudotis ta pačia informacija **lygiomis teisėmis**, nepatiriant papildomų kliūčių ar diskriminacijos dėl individualių gebėjimų.

Švietimo kontekste įtraukioji leidyba yra itin svarbi, nes ji padeda:

- užtikrinti mokymosi medžiagos prieinamumą įvairių poreikių mokiniams;
- skatinti savarankišką mokymąsi;
- taikyti universalus dizaino principus ugdymo procese.

1.2. Pagrindiniai įtraukiosios leidybos principai

Įtraukioji leidyba grindžiama principais, kurie padeda kurti turinį, pritaikytą kuo platesniam naudotojų ratui.

Pagrindiniai įtraukiosios leidybos principai yra šie:

1. Prieinamumas

Turinys kuriamas taip, kad būtų suderinamas su pagalbinėmis technologijomis, pavyzdžiui, ekrano skaitytuvais, balso sintezės įrankiais, klaviatūros valdymu. Leidiniai pritaikomi silpnaregiams, kurtiesiems, disleksiją turintiems asmenims ir kitiems naudotojams, susiduriantiems su informacijos prieinamumo barjeriais.

2. Universalus dizainas

Leidiniai kuriami vadovaujantis universalus dizaino (angl. *universal design*) principu, kai vienas informacijos pateikimo sprendimas yra tinkamas

2. SKAITYMAS KOMPIUTERYJE NAUDOJANT PROGRAMĄ „THORIUM READER“

2.1. Programos „Thorium Reader“ apžvalga

„Thorium Reader“ – tai nemokama atvirojo kodo programa, skirta elektroniniams leidiniams (elektroninėms knygoms) skaityti įvairiais formatais, įskaitant EPUB, PDF, DAISY ir LCP (angl. *Licensed Content Protection*). Ši programa laikoma viena iš labiausiai prieinamų, ji ypač aktuali įtraukiosios leidybos kontekste ir tinka naudotojams, turintiems specialiųjų skaitymo poreikių. Programa pasižymi plačiu suderinamumu ir gali būti naudojama skirtingose operacinėse sistemose:

- „Windows“,
- „macOS“,
- „Linux“.

Dėl šios priežasties programą „Thorium Reader“ ypač tinka taikyti švietimo įstaigose. Papildomas privalumas – lietuviška naudojo sąsaja, kuri palengvina programos naudojimą mokiniams ir pedagogams.

2.2. Pagrindinė informacija apie „Thorium Reader“

„Thorium Reader“ – nemokama atvirojo kodo elektroninių leidinių skaitymo programa, sukurta EDRLab (angl. *European Digital Reading Lab*, liet. *Europos skaitmeninio skaitymo laboratorija*). Programa platinama kaip atvirojo kodo programinė įranga (angl. *open source*), todėl yra laisvai prieinama naudotojams ir nuolat tobulinama tarptautinės bendruomenės.

Programa „Thorium Reader“ veikia pagrindinėse operacinėse sistemose. Jos kūrėjai ypatingą dėmesį skiria prieinamumui ir įtraukiajai leidybai, todėl ši programa dažnai pasirenkama darbui su skaitmeniniais leidiniais edukaciniame kontekste.

Oficiali informacija apie programą ir jos atsisiuntimo galimybes pateikiamos kūrėjų svetainėje <https://www.edrlab.org/software/thorium-reader>

3. SKAITYMAS TELEFONE ARBA PLANŠETĖJE (OPERACINĖ SISTEMA „iOS“ – „APPLE“)

Norint skaityti EPUB formato elektronines knygas telefone ar planšetėje su operacine sistema „iOS“ („Apple“), rekomenduojama naudoti nemokamą skaitymo programą „BookFusion“.

Ši programa leidžia:

- lengvai importuoti elektronines knygas (EPUB);
- tvarkyti asmeninę elektroninių knygų biblioteką;
- keisti skaitymo nustatymus (šriftą, dydį, foną, išdėstymą);
- patogiai skaityti knygas įvairiomis kalbomis.

3.1. Programos „BookFusion“ atsisiuntimas iš programėlės „App Store“

Programą „BookFusion“ „iOS“ įrenginiuose galima atsisiųsti iš programos „App Store“.

Veiksmai:

1. Atidarykite programėlę „App Store“ savo telefone arba planšetėje.
2. Paieškos laukelyje įveskite **BookFusion**.

3. Pasirinkite programą iš sąrašo.

4. Spauskite „Get“ („Atsisiųsti“) ir palaukite, kol programa bus įdiegta.

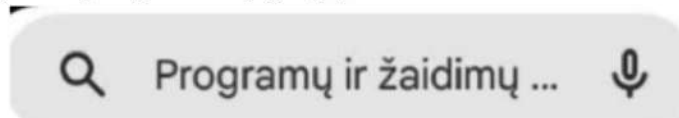
35 pav. „App Store“ piktograma mobiliajame įrenginyje

3.2. Programos „BookFusion“ diegimas „iOS“ įrenginiuose

Norint skaityti EPUB formato knygas „iPhone“ arba „iPad“ įrenginiuose, pirmiausia reikia įdiegti skaitymo programą „BookFusion“ iš programos „App Store“.

Programos diegimo veiksmai:

1. Atidarykite programėlę „App Store“ savo telefone arba planšetėje.

2. Paieškos laukelyje įrašykite **BookFusion**.
3. Paieškos rezultatuose pasirinkite „**BookFusion – EPUB Reader**“.